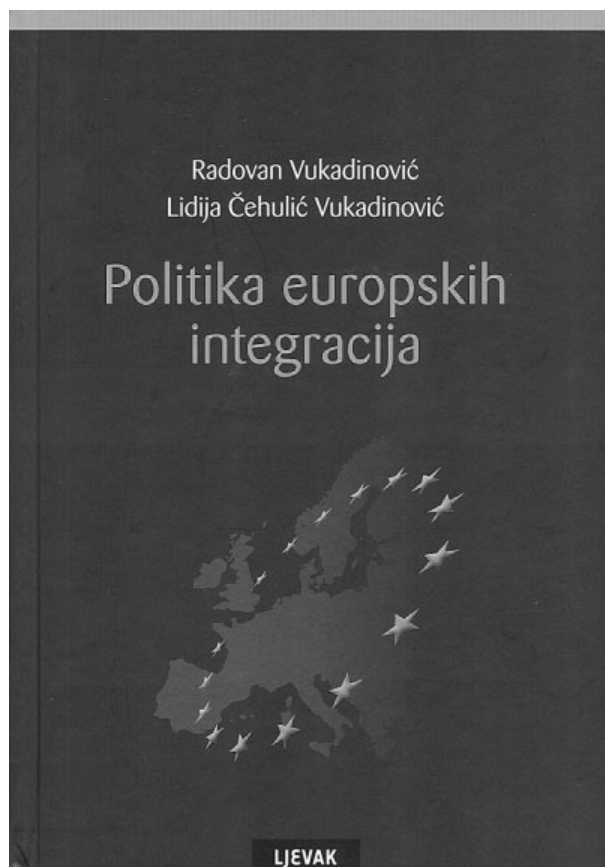

Radovan Vukadinović i Lidija Čehulić Vukadinović

Politika europskih integracija

Naklada Ljevak, Zagreb, 2011.

Dario Čepo

Unatoč tome što je Republika Hrvatska na pragu članstva u Europskoj Uniji (EU) i bez obzira na to što proces njezina približavanja toj asocijaciji traje najmanje dvanaest godina, literature koja se ozbiljno bavi tom tematikom gotovo i nema, osim ponekog zbornika radova i znanstvenog članka. Hrvatska znanstvena javnost nije obraćala posebnu pozornost na tu iznimno važnu i propulzivnu temu. Iščekujući buđenje interesa za pitanja europskoga integracijskog procesa, budućnosti EU-a i uloge koju bi Hrvatska trebala imati u njoj, čitatelj se može razveseliti kada mu u ruke dospije obećavajuće naslovljena knjiga. No ono što u svojoj knjizi *Politika europskih integracija* nude Radovan Vukadinović i Lidija Čehulić Vukadinović daleko je od dobre suvremene studije europskih integracijskih procesa.

Politika europskih integracija potiče svojevrzni *déjà vu*, jer je riječ o knjizi koja je pod istim naslovom i, što je još šokantnije, s iznimno visokim postotkom identičnog teksta već objavljena 2005. u izdavačkoj kući Topical iz Zagreba. Pritom, u novom izdanju iz 2011. nije navedeno da je riječ o ponovljenome, dopunjenom ili izmijenjenom izdanju, kao što je praksa u sličnim slučajevima u međunarodnoj, ali i domaćoj znanstvenoj zajednici. Da nisu posrijedi slučajna omaška autora i previd urednika knjige nego svjestan čin, bit će pokazano na primjerima u drugome, većem dijelu ovog prikaza. Prije toga važno je ukazati na neke od najočitijih problema koji navode na pomisao da je riječ o loše istraženoj, napisanoj i uređenoj knjizi, koja na gotovo svakoj stranici čitatelja dovodi u zabludu. Ističući primjere navest ću stranicu u knjizi iz 2011, a ako se isti primjer pojavljuje i u

Dario Čepo, doktorirao na području europskih studija na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Zaposlen u Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža. E-pošta: dario.cepo@lzmk.hr

knjizi iz 2005. dodat ću i stranicu iz tog izdanja kako bi usporedba bila jednostavnija.

Prva skupina problema može se pripisati kako autorima knjige tako i lektoru i uredniku knjige. Knjiga je, naime, puna pravopisnih i gramatičkih grešaka, nepostojećih leksičkih kovanica (primjerice, *prijedratno*, *eupeisti*, *poslijeratovski*, *parlamentaristi* i dr.), nezgrapnih doslovnih prijevoda engleskih izraza (*Zapadnoeuopljani*), izraza iz razgovornog jezika (*komercijala*), korištenja krivih pojmova (*kompetencija* umjesto *kompeticija*, *izbivanje* umjesto *izbijanje*) i sličnih boljki preko kojih bi se još i moglo prijeći da taj nemaran odnos prema tekstu nije ostavio traga i na važnim pojmovima. Autori, primjerice, opetovano griješe u pisanju stranih imena, pa je američki državni tajnik George Marshall postao Georg Marshall (2011, 29; 2005, 50), američki senator Fulbright, postao je Fullbright (31/52), začetnik europske integracijske ideje Jean Monnet postao je Jeane (53), poljski predsjednik Kaczynski preimenovan je u Kaczinskog, a japanski premijer Junichiro Koizumi u Juichira. Najgore je ipak prošla visoka predstavica EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku barunica Catherine Ashton koja je postala lady Ashgate (173).

Dodatnu zbrku autori unose nekorištenjem standardne zemljopisne terminologije, pa rabe termin Engleska misleći na Ujedinjeno Kraljevstvo (53/72) – Engleska do sada ipak nije pozvana da, neovisno o ostatku zemlje, postane članica ijedne europske političko-ekonomske organizacije i asocijacije. Umjesto udomaćenoga hrvatskog naziva za drugi po veličini grčki grad Solun autori koriste anglicizirani grčki naziv Thessaloniki (237/274), Azerbajdžan postaje Azerbejđan (286), dok afrički gradovi Yaoundé i Cotonou, postaju Jaunda i Koton, pa čak i Kotun (329/359). Autorica ističe da postoje zemlje Srednje i Latinske Amerike (325/355) što, naravno, nije točno jer su države Srednje Amerike ujedno i države Latinske Amerike. U geografskoj se literaturi, koju prati i geopolitička te politološka literatura, zapadna hemisfera dijeli na Sjevernu i Južnu (te ponekad Srednju) Ameriku ili na Anglosaksonsku i Latinsku Ameriku. Autoričino spominjanje zemalja Golfskog zaljeva (181) potpuno je iz kolotečine izbacilo cjelokupan geografski odsjek Leksikografskog zavoda s obzirom na to da je u geografiji poznata jedino Golfska struja koja je ime dobila po tome što joj je izvorište u Meksičkom zaljevu. U autoričinu bi se slučaju radilo o državama smještenima u Zaljevskom zaljevu, što je već pomalo i smiješno.

Slijedi još problematičniji skup grešaka koji pokazuje da autori imaju teškoća s razumijevanjem temeljnih politoloških pojmova, kategorijalnog aparata i terminologije područja kojim se znanstveno bave. Tako ne poznaju razliku između pojmova institut i institucija (173) te organ i tijelo (232), a nejasno im je i točno značenje pojma dijalektike. Radovan Vukadinović, primjerice, piše o Ugovoru o Sjevernoatlantskoj organizaciji umjesto o Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora (49. i d./69. i d.), o Privredno–društvenom odboru umjesto o Europskome ekonomskom i socijalnom odboru (75/95), o Europskoj monetarnoj uniji (155/205) umjesto o Ekonomskoj i monetarnoj uniji. Umjesto u Hrvatskoj uvriježenih naziva Europska politička suradnja koristi izraz Europska politička kooperacija (84. i d.), Komitet

stalnih predstavnika (91) umjesto Odbora stalnih predstavnika, povjerenika je pretvorio u opunomoćenika (172), a degolisti su postali Gualleisti (122/156).

Iznimno je zabrinjavajuća, s obzirom na tematiku knjige, zamjena pojma Europsko vijeće pojmom Vijeće Europe (60. i d./78. i d.). Riječ je o jednoj od najdugovječnijih grešaka koja se opetovano pojavljuje u studijama europskoga integracijskog procesa i institucionalizacije EU-a, a koja svoj temelj ima u ranim radovima, uključujući i *ABC Europske zajednice*, Vlatka Milete. On je jednu od institucija EU-a koja okuplja šefove država ili vlada članica (Europsko vijeće) zamijenio s međunarodnom organizacijom usredotočenom na pitanja vladavine prava, kulturni i društveni razvoj te zaštitu i promicanje demokratskih načela (Vijeće Europe). S tim u vezi, ne postoji ni predsjednik EU-a (173) niti je Herman van Rompuy predsjednik Vijeća EU-a, nego je predsjednik Europskog vijeća. Nije potrebno pretjerano isticati da konfuzija u razumijevanju temeljne institucionalne strukture diskvalificira neko djelo kao relevantno. Nažalost, kao što će pokazati drugi dio ovog prikaza, nedostatan poznavanje materije o kojoj autori pišu nije jedini problem ove knjige.

Nadalje, Zapadnoeuropska unija, kojoj Lidija Čehulić Vukadinović pridaje veliku pozornost, uopće ne postoji od ožujka 2010, ali se to nigdje u knjizi jasno ne spominje, nego se ta institucija prikazuje kao iznimno vitalan akter na europskoj sceni (o razlozima njezina ukidanja v. <http://www.weu.int/> i usp. str. 186. i d.). Deklaraciju iz Petersberga, njemačkog dvorca u blizini Bonna, autorica naziva Deklaracijom iz Sankt Peterburga (195/236). Nije jasno zašto bi članice EU-a odlazile u Rusiju raspravljati o aspektima svoje sigurnosti te zašto bi to Rusija dopustila čak kad bi one to i htjele? Autorica čak u jednom trenutku mijesha Europsku političku zajednicu – koja je nastala iz ideje o nadgradnji Europske zajednice za ugljen i čelik i Europske obrambene zajednice, a pojavila se 1952, ali je nakon propasti Europske obrambene zajednice stavljena *ad acta* 1954. – s Europskom političkom suradnjom koja se pojavila sedamdesetih godina (177/223 i 186/228).

Knjiga pati od još jednoga, razmjerno važnog, problema. Ono čemu bi autori mogli pridonijeti kao stručnjaci za vanjsku politiku i međunarodne odnose, a to su prevođenje i standardizacija engleskih termina u hrvatskome stručnom i znanstvenom diskursu, ne čine. Ne samo da ne nude hrvatske termine za pojmove kakvi su *soft-security*, *hard-security*, *coalition of the willing* (196/198) ili *peace-enforcement* (210), nego u velikoj mjeri uvode dodatne nesporazume pogrešnim pisanjem i korištenjem uvriježenih pojmova i izraza, pa tako rabe riječ *cointainment* umjesto *containment* (305). Terminološkom konfuzijom i jezičnom nepismenošću protkana je cijela knjiga. Tako Lidija Čehulić Vukadinović u sklopu jednoga jedinog paragrafa koristi tri različita načina pisanja jednog pojma: *Euro-Arab Dialogue*, *Euro-arapski dijalog*, *Euro-Arab Dijalog* (292), pri čemu nijedan nije jezično korektan. No ako sve to ostavimo postrance, smatrajući da su to tek šumovi u kanalu kojim se prenosi određena informacija, dolazimo do glavnog problema ove knjige koji se nikako ne može ostaviti postrance ili zanemariti na bilo koji način, budući da se tiče najdubljih problema hrvatske akademske i znanstvene zajednice uopće.

Moralno i znanstveno najspornije je to što je ova knjiga nastala prepisivanjem ili "posuđivanjem" velikih dijelova vlastitih, ranije objavljenih radova. Kratkim pregledom znanstvenih opusa dvoje autora lako je utvrditi da knjiga iz 2011. nije utemeljena samo na knjizi istog naslova iz 2005, nego da su njezin sastavni dio postali i dijelovi niza drugih knjiga i članaka objavljenih u časopisima i zbornicima. Moralno je upitno to što se već objavljeni materijali koriste bez navođenja citata i ispuštanja tih radova iz popisa literature. Knjiga *Politika europskih integracija* (2011) nije jedinstveno djelo – već i površno čitanje ukazuje na drastične varijacije u stilsko-pravopisnim konstrukcijama teksta – nego kompendij različitih tekstova napisanih u različitim razdobljima. Evo nekoliko dokaza za to.

Prvo, autori se stalno pozivaju na "cilj ovog rada" (315. i d.), što može biti indikativno i uputiti na to da je riječ o spoju više nepovezanih tekstova koji obuhvaćaju ne samo dijelove ranije objavljenih knjiga autora, cjelokupne ili djelomice preuzete članke iz znanstvenih časopisa, godišnjaka i zbornika radova nego, možda, i studentske seminarske radove. Potonje je, dakako, teško ili nemoguće dokazati bez uvida u seminarske radove koji su izrađeni pod njihovim mentorstvom. No nedvojbeno je da dijelovi knjige koji se bavi odnosom EU-a i različitih regija i država djeluju kao dijelovi studentskih seminarskih radova i da ih je vrlo teško čitati.

Drugo, umjesto da propali Ustav za Europu bude spomenut usputno, ističući da se na njemu u manjoj ili većoj mjeri temelji Lisabonski ugovor koji je sada na snazi, Lidija Čehulić Vukadinović ekstenzivno objašnjava postavke europskog ustava (240-250), zaključujući tek u posljednja dva paragrafa da je on propao i da je zamijenjen Lisabonskim ugovorom. Dokaz da nije riječ o novom djelu nego o "posuđenom" radu koji je šturo osvježen informacijama o najnovijem razvoju odnosa lako je pronaći ako se usporede taj dio teksta knjige i autoričin članak "Europska obrana i Ustav EU". Članak je objavljen u *Međunarodnim studijama* (br. 3/2006) i kategoriziran je kao izvorni znanstveni rad, premda nema ni popis citirane literature, što, prema uputama samog uredništva časopisa, mora imati svaki rad da bi uopće ušao u postupak objavljivanja. Šokantno je da je isti tekst, s istim podnaslovima, s istim podjelama paragrafa i istim pogreškama objavljen i u knjizi *Europska obrana* iz 2006. pod naslovom "Europski ustav i zajednička sigurnosna i obrambena politika". Ukratko, u osnovi isti tekst publiciran je tri puta.

Treće, dio knjige koji se bavi odnosom EU-a i Rusije (343-356/321-331) gotovo se u cijelosti, osim nekoliko paragrafa, poklapa s člankom Lidije Čehulić Vukadinović "Uspostavljanje novih odnosa EU i Rusije". I taj je članak objavljen u *Međunarodnim studijama* (2001) i kategoriziran kao izvorni znanstveni rad. Nadalje, gotovo cijeli dio knjige, kojemu je dodan samo jedan novi paragraf, pod naslovom "Europska unija i Hrvatska" (335-342) potpuno je identičan autoričinu tekstu "Croatia on the Path to European Union", objavljenome 2006. u zborniku radova *Yearbook Šipar 2005*. Kakve pak veze ima dio naslovljen "Euroatlantsko tržište naoružanja i vojne opreme" (254-277/283-297) s ostatkom knjige autor ovog prikaza ni nakon dva čitanja nije mogao dokučiti. No i taj je dio autorica preuzela iz gotovo identično naslovljenog rada objavljenog 2002. u *Međunarod-*
broj 10 - lipanj 2012.

Što su plagiranje i samoplageranje?

"Plagiranje je neovlašteno preuzimanje tuđih ideja, postupaka ili teksta bez odgovarajuće naznake s nakanom da se prikažu kao vlastita. **Preuzimanje već objavljenih vlastitih ideja ili preuzimanje vlastitog već objavljenog teksta prikazujući ga novim i originalnim naziva se samoplageranjem i smatra se jednako lošim kao i plagiranje**".

Izvor: Baždarić i dr. (2009, 108); dio teksta istaknuo D. Č.

nim studijama koji je, dakako, ocijenjen kao izvorni znanstveni rad. Nijedan znanstveni članak ili bi točnije bilo kazati nijedan članak objavljen u *Međunarodnim studijama*, što sam ih spomenuo, nije naveden u popisu literature u knjizi *Politika europskih integracija* iz 2011. godine.

Četvrto, najveći dio poglavlja "Zajednička sigurnosna politika" (182-236) identičan je tekstu u autoričinu knjizi *Euroatlantizam* iz 2003. (216-219, 225-266). Premda se, za razliku od navedenih primjera, ta knjiga nalazi u popisu literature, pregledom popratnih bilješki na odabranim stranicama i korištenjem kazala imena (Čehulić) može se utvrditi da knjiga *Euroatlantizam* nije spomenuta na navedenim stranicama, što znači da nema upute kako je riječ o preuzimanju teksta iz starije publikacije. Ni autoričina knjiga *Europska obrana* nije navedena u literaturi, premda je i ona vrlo ekstenzivno korištena u nastanku knjige *Politika europskih integracija*. Dijelovi potonje knjige (101-104. i 113-144) gotovo su doslovce, uključujući pravopisne i druge greške, preneseni iz knjige *Europska obrana* a da nijednom riječju ili bilješkom čitatelj nije upućen u to da je riječ o "izvornim" idejama koje su već objavljene u nekoliko navrata.

Peto, gotovo cijelo poglavlje "Europska unija i Mediteran" (278-288) preneseno je ne samo iz istoimene knjige iz 2005. godine, nego i iz teksta "Euroatlantski odnosi i Mediteran u novom svjetskom poretku" što ga je autorica 2005. objavila u zborniku radova *Godišnjak Šipar 2004*. (73-77). I ne samo to, nego je taj tekst gotovo istodobno objavljen kao izvorni znanstveni rad "Euroatlantske integracije i Mediteran" u fatalnim *Međunarodnim studijama* (br. 1/2005).

Šesto, da nije riječ samo o *modus operandi* Lidije Čehulić Vukadinović, nego i Radovana Vukadinovića, dokazuje nekoliko primjera. Primjerice, poglavlje "Mediteranska politika Europske zajednice" (120-132) identično je poglavlju iz istoimene autorove knjige objavljene 2005. (155-165), a ono je pak identično poglavlju "Mediteranska politika Evropske ekonomske zajednice" (73-85) u knjizi *Mediteran između rata i mira* iz davne 1986. godine.

Sedmo, dio teksta u Vukadinovićevu knjizi *Međunarodni odnosi od hladnog rata do globalnog poretka* (2001) pod naslovom "Počeci europskog integriranja" (55-96) do tančine je identičan tekstu "Razvoj europske ideje u godinama hladnog rata" (28-67) u *Politici europskih integracija* iz 2011. Svu apsurdnost proliferacije znanstvenih tekstova Radovana Vukadinovića može predočiti i usporedba sadržaja knjige *Politika europskih integracija* iz 2011. sa sadržajem knjige *Evropa iz ugla* koju je Vukadinović napisao s Vlatkom Miletom, a koja je objavljena prije više od dvadeset godine – točno 1990. Rušenje društveno-političkih sustava, nestajanje starih i nastajanje novih država na njihovu

mjestu, višestruko usložnjavanje europskoga integracijskog procesa nisu, čini se, značili mnogo s obzirom na to da je Vukadinovićev dio teksta u knjizi iz 2011. sadržajno doslovce istovjetan tekstu u knjizi koju je s Miletom objavio 1990. Ne treba, dakako, posebno napominjati da ni ta zajednička knjiga s Miletom nije navedena u popisu literature i nije spomenuta ni u jednoj bilješci.

Moglo bi se navesti još primjera, ali prostorna ograničenost časopisa i "intelektualna zasićenost" autora ovog prikaza ne dopuštaju da se oni nastave nizati. No, i izneseni primjeri posve su dostatni da izazovu zabrinutost, pa i uzbunu u politološkoj i široj znanstvenoj zajednici zbog navedenih načina stvaranja "znanstvenih" djela, pogotovo što ona služe kao osnova akademske promocije autora. U skoroj bi budućnosti trebalo, u najmanju ruku, pokrenuti obuhvatan multidisciplinarni projekt unutar kojega bi bili razvijeni mehanizmi koji bi sprečavali takve oblike znanstvenog nepoštenja. Kad bude razvijen *software* koji će moći prepoznavati hrvatski jezični diskurs i automatski uspořádívati tekstove, ova vrsta "manualnog" posla postat će suvišna. S obzirom na sve što je navedeno, kao i na ono što je ovoga puta izostavljeno, zaključujem da je knjiga *Politika europskih integracija* jedan od najlošijih primjera politološke literature na hrvatskom jeziku koji sam pročitao. Svi oni koje zanimaju pitanja integracije europskog kontinenta, pa čak i oni koji su zainteresirani za specifičnije dimenzije europske vanjske i sigurnosne politike, *Politiku europskih integracija* Radovana Vukadinovića i Lidije Čehulić Vukadinović neka zaobiđu u velikom luku.

Literatura

- Baždarić, K. i dr. (2009). Plagiranje kao povreda znanstvene i akademske čestitosti. *Medicina*. (45) 2:108-117.
- Čehulić, L. (2006). Croatia on the Path to European Union. U: Čehulić, L. (ur.). *Yearbook Šipan 2005*. Zagreb: Politička kultura, str. 47-51.
- Čehulić, L. (2006). *Europska obrana*. Zagreb: Politička kultura.
- Čehulić, L. (2006). Europska obrana i Ustav EU. *Međunarodne studije*. (6) 3:23-33.
- Čehulić, L. (2005). Euroatlantske integracije i Mediteran. *Međunarodne studije*. (5) 1:59-71.
- Čehulić, L. (2005). Euroatlantski odnosi i Mediteran u novom svjetskom poretku. U: Čehulić, L. (ur.). *Godišnjak Šipan 2004*. Zagreb: Politička kultura, str. 67-78.
- Čehulić, L. (2003). *Euroatlantizam*. Zagreb: Politička kultura.
- Čehulić, L. (2002). Euroatlantsko tržište naoružanja i vojne opreme – realnost ili tek puka želja? *Međunarodne studije*. (2) 4:128-143.
- Čehulić, L. (2001). Uspostavljanje novih odnosa EU i Rusije. *Međunarodne studije*. (1) 1:56-68.
- Etički kodeks Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, objavljen na: public.mzos.hr/fgs.axd?id=14038 (pristupljeno 19. travnja 2012).
- Vukadinović, R. (2003). Amerika i Europa: razlike i podjele. *Međunarodne studije*. (3) 1:35-50.
- Vukadinović, R. (2001). *Međunarodni odnosi od hladnog rata do globalnog poretka*. Zagreb: Agencija za komercijalnu djelatnost.
- Vukadinović, R. (1986). *Mediteran između rata i mira*. Zagreb: Školska knjiga.
- Vukadinović, R. i Čehulić, L. (2005). *Politika europskih integracija*. Zagreb: Topical.
- Vukadinović, R. i Mileta, V. (1990). *Evropa iza ugla*. Zagreb: August Cesarec. ■